

Михалюк Алла Михайлівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0003-0452-1260>

Михалюк Ілона Михайлівна кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри біології, екології та методик їх навчання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії, м. Кременець, <https://orcid.org/0000-0002-6455-0015>

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ПРАКТИК

Анотація. У статті здійснено теоретичний аналіз проблеми розвитку творчого потенціалу майбутніх педагогів у контексті інноваційних освітніх практик. Актуальність дослідження зумовлена процесами цифровізації освіти, впровадженням концепцій Education 4.0–5.0, розвитком штучного інтелекту та необхідністю підготовки педагога нового покоління, здатного до творчої професійної діяльності, інноваційного мислення й професійної мобільності. Обґрунтовано, що творчий потенціал майбутнього педагога є інтегративною характеристикою особистості, яка поєднує мотиваційний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивний компоненти та визначає здатність до професійної самореалізації й упровадження освітніх інновацій. Уточнено сутність поняття «творчий потенціал майбутнього педагога» та охарактеризовано його структурні компоненти. Встановлено, що мотиваційний компонент забезпечує прагнення до творчого саморозвитку, когнітивний – охоплює систему професійних знань і гнучкість мислення, діяльнісний – визначає здатність реалізовувати творчі ідеї у педагогічній практиці, а рефлексивний – сприяє самоаналізу та професійному вдосконаленню. Доведено, що інноваційні освітні практики є ефективним засобом розвитку творчого потенціалу студентів педагогічних спеціальностей. Використання проєктного навчання, кейс-методу, проблемно-орієнтованого навчання, STEM/STEAM-підходів, дизайн-мислення, інтерактивних технологій і цифрових ресурсів сприяє розвитку критичного та дивергентного мислення, педагогічної імпровізації, комунікативних умінь і здатності до створення інноваційних освітніх продуктів. Визначено педагогічні умови ефективного розвитку творчого потенціалу майбутніх педагогів: створення інноваційного освітнього середовища, інтеграція проєктної та дослідницької діяльності, використання інтерактивних технологій, розвиток педагогічної рефлексії та

орієнтація на особистісно зорієнтоване навчання. Зазначено, що їх комплексна реалізація забезпечує формування творчої самостійності, професійної мобільності та готовності майбутніх педагогів до інноваційної діяльності.

Ключові слова: творчий потенціал, майбутній педагог, інноваційні освітні практики, професійна підготовка, педагогічна творчість, креативність, інтерактивні технології, STEM/STEAM-освіта, цифровізація освіти, педагогічна рефлексія.

Mykhaliuk Alla Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Educational Studies and Psychological-Pedagogical Sciences, Faculty of Pedagogical Education, Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0003-0452-1260>

Mykhaliuk Iona Candidate of Biological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Biology, Ecology and Methods of Their Teaching at Kremenets Regional Humanitarian-Pedagogical Academy, Kremenets, <https://orcid.org/0000-0002-6455-0015>

DEVELOPMENT OF THE CREATIVE POTENTIAL OF FUTURE TEACHERS IN THE CONTEXT OF INNOVATIVE EDUCATIONAL PRACTICES

Abstract. The article presents a theoretical analysis of the problem of developing the creative potential of future teachers in the context of innovative educational practices. The relevance of the study is determined by the processes of educational digitalization, the implementation of Education 4.0–5.0 concepts, the development of artificial intelligence, and the need to train a new generation teacher capable of creative professional activity, innovative thinking, and professional mobility. It is substantiated that the creative potential of a future teacher is an integrative personal characteristic combining motivational, cognitive, activity-based, and reflective components that determine the ability for professional self-realization and implementation of educational innovations. The essence of the concept “creative potential of a future teacher” has been clarified and its structural components characterized. It has been established that the motivational component ensures the aspiration for creative self-development; the cognitive component includes professional knowledge and flexibility of thinking; the activity component determines the ability to implement creative ideas in pedagogical practice; and the reflective component contributes to self-analysis and professional improvement. It has been proved that innovative educational practices are an effective means of developing the creative potential of students in pedagogical specialties. The use of project-based learning, case-study methods, problem-based learning, STEM/STEAM approaches, design thinking, interactive technologies, and digital resources contributes to the

development of critical and divergent thinking, pedagogical improvisation, communication skills, and the ability to create innovative educational products. The pedagogical conditions for the effective development of the creative potential of future teachers have been identified, namely: creating an innovative educational environment, integrating project and research activities, using interactive technologies, developing pedagogical reflection, and focusing on student-centered learning. It is emphasized that their comprehensive implementation ensures the formation of creative independence, professional mobility, and readiness of future teachers for innovative professional activity.

Keywords: creative potential, future teacher, innovative educational practices, professional training, pedagogical creativity, creativity, interactive technologies, STEM/STEAM education, digitalization of education, pedagogical reflection.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток вищої педагогічної освіти відбувається в умовах масштабних суспільних та технологічних трансформацій, спричинених процесами цифровізації, переходом до концепцій Education 4.0–5.0, активним упровадженням штучного інтелекту, розвитком міждисциплінарних підходів і зміною вимог до професійної діяльності педагога. У зв'язку з цим зростає потреба у підготовці педагога нового покоління – творчої, мобільної, конкурентоспроможної особистості, здатної до інноваційної діяльності, критичного мислення, проектування освітнього процесу та ефективної адаптації до динамічних змін сучасного освітнього середовища [1; 4]. За таких умов особливої актуальності набуває проблема розвитку творчого потенціалу майбутніх педагогів як інтегративної характеристики особистості, що забезпечує професійну самореалізацію, готовність до педагогічних інновацій та здатність до безперервного професійного вдосконалення.

Творчість у сучасному суспільстві розглядається не лише як індивідуальна якість особистості, а й як стратегічний ресурс розвитку освіти, науки та соціокультурного простору загалом. Саме творчий підхід до професійної діяльності забезпечує генерацію нових ідей, створення інноваційних освітніх практик, модернізацію педагогічних технологій та оновлення змісту навчання відповідно до потреб інформаційного суспільства. Тому формування творчої особистості майбутнього педагога є однією з ключових вимог сучасної освітньої парадигми в умовах глобалізації та цифровізації [6; 11].

У цьому контексті особливого значення набуває створення інноваційного освітнього середовища у закладах вищої освіти, яке б забезпечувало розвиток креативності, самостійності, дослідницьких умінь та професійної ініціативності здобувачів освіти. Оновлення педагогічної науки, готовність науково-педагогічної спільноти до сприйняття та впровадження освітніх інновацій, використання інтерактивних технологій, цифрових ресурсів, проектного та проблемно-орієнтованого навчання сприяють ефективному розвитку творчого потенціалу майбутнього вчителя та його готовності до професійної діяльності в

умовах постійних змін [8; 12]. Крім того, сучасні освітні реформи, упровадження компетентнісного підходу, цифрова трансформація освіти та необхідність забезпечення гнучкості професійної підготовки актуалізують потребу переосмислення традиційних методів і форм навчання у закладах вищої педагогічної освіти. Інноваційні освітні практики дедалі більше виступають ефективним інструментом формування творчості, креативності, професійної активності та інноваційного мислення майбутніх педагогів. Водночас практика професійної підготовки свідчить про наявність суперечності між суспільним запитом на творчого, інноваційно зорієнтованого педагога та недостатнім рівнем використання сучасних освітніх технологій, спрямованих на розвиток творчого потенціалу здобувачів педагогічної освіти.

У зв'язку з цим актуалізується необхідність наукового осмислення та пошуку ефективних шляхів розвитку творчого потенціалу майбутніх педагогів у контексті інноваційних освітніх практик, що забезпечують підвищення якості професійної підготовки та формування готовності до діяльності в умовах сучасного інформаційно-освітнього простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розвитку творчого потенціалу особистості та його формування у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів є міждисциплінарною та активно досліджується у психолого-педагогічній науці. Теоретико-методологічні засади творчості закладено у працях Дж. Гілфорд, який розглядав креативність як багатовимірну структуру інтелекту, пов'язану з дивергентним мисленням, гнучкістю та оригінальністю; а також Е. Торренс, який обґрунтував концепцію розвитку творчих здібностей через спеціально організовані педагогічні умови, наголошуючи на ролі мотивації та середовища у стимулюванні креативності [13].

У гуманістичній психології А. Маслоу розглядав творчість як вищий рівень самореалізації особистості, що стає можливим за умови задоволення базових потреб, тоді як К. Роджерс підкреслював значення безумовного прийняття, емоційної підтримки та особистісно зорієнтованого навчального середовища для розкриття творчого потенціалу індивіда [5; 6]. Сучасні підходи до креативності у професійній діяльності представлені у працях Т. Амабіле, яка довела визначальну роль внутрішньої мотивації, автономії та підтримувального середовища у розвитку творчого мислення [10]. У вітчизняній науковій традиції вагомий внесок у дослідження творчості зробили І. Бех, який розглядає творчість як складову особистісного становлення, пов'язану з моральним розвитком і ціннісною сферою [2]; В. Моляко, що досліджує механізми творчої діяльності та структуру творчого потенціалу [6]; а також С. Сисоєва, яка обґрунтовує педагогічні умови розвитку креативності у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців [12].

Проблематика інноваційних освітніх технологій та модернізації педагогічної освіти висвітлена у працях І. Зязюна, який акцентує увагу на гуманістичній спрямованості педагогічної освіти та розвитку педагогічної

майстерності [4]; І. Дичківська, яка систематизує підходи до впровадження інновацій в освітній процес [3]; В. Кремень, який обґрунтовує концепцію освіти як простору інноваційного розвитку особистості [5]. Зарубіжні дослідники, зокрема М. Боден, розглядають творчість як когнітивний процес генерації нових ідей на основі поєднання існуючих знань, підкреслюючи роль штучного інтелекту та цифрових технологій у розширенні можливостей креативного мислення [11].

Узагальнення наукових підходів свідчить, що, незважаючи на значну кількість досліджень, проблема розвитку творчого потенціалу майбутніх педагогів у контексті інноваційних освітніх практик залишається недостатньо системно розробленою, особливо в аспекті інтеграції сучасних цифрових інструментів, інтерактивних технологій та компетентнісного підходу в освітній процес закладів вищої освіти.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та визначення педагогічних умов розвитку творчого потенціалу майбутніх педагогів у контексті інноваційних освітніх практик, а також узагальнення сучасних наукових підходів до його формування в умовах цифрової трансформації освіти. Для досягнення поставленої мети автором визначено такі завдання:

- уточнити сутність і структуру поняття «творчий потенціал майбутнього педагога» в сучасному психолого-педагогічному дискурсі;
- охарактеризувати інноваційні освітні практики як ключовий чинник розвитку творчого потенціалу здобувачів педагогічної освіти;
- визначити та теоретично обґрунтувати педагогічні умови ефективного формування творчого потенціалу майбутніх педагогів у закладах вищої освіти;
- обґрунтувати та систематизувати ефективні методи, форми та технології навчання, спрямовані на розвиток творчого потенціалу майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу. У сучасній педагогічній науці категорія «потенціал» розглядається як фундаментальна характеристика особистості, що відображає сукупність її внутрішніх можливостей, ресурсів і здатностей до розвитку та самореалізації. У найбільш узагальненому розумінні потенціал трактується як система сил і можливостей, які можуть бути актуалізовані в процесі діяльності за певних умов. Означене поняття є інтегративним утворенням, що поєднує природні задатки, набуті якості, мотиваційні установки та досвід особистості.

У філософському контексті поняття потенціалу має глибоке коріння в ідеях Аристотеля про співвідношення «потенції» та «акту». Потенційне буття розглядається як можливість, що потребує реалізації, тоді як актуальне – як уже здійснена форма існування. У цьому сенсі розвиток особистості постає як процес переходу від прихованих можливостей до їх реального вияву в діяльності [1]. Подібний підхід дозволяє розглядати потенціал не як статичну характеристику, а як динамічну систему, що постійно трансформується під впливом внутрішніх і

зовнішніх чинників. У психологічній науці потенціал особистості інтерпретується як інтегративна властивість, що визначає масштаб і характер її діяльнісних можливостей. Українські дослідники (зокрема, В. Моляко, І. Маноха, В. Роменець) наголошують, що потенціал проявляється через систему здібностей, потреб, інтересів та особистісної активності, які реалізуються у творчій діяльності [6]. Важливим є розуміння того, що потенціал не є повністю заданим або завершеним утворенням, а формується і розвивається протягом усього життя особистості.

Особливого значення у педагогічному контексті набуває поняття творчого потенціалу. У наукових дослідженнях цей термін розглядається як інтегральна характеристика особистості, що відображає її здатність до створення нового, нестандартного, соціально та особистісно значущого продукту діяльності. Творчий потенціал включає не лише інтелектуальні здібності, а й мотиваційні, емоційно-вольові, когнітивні та ціннісні компоненти, які забезпечують готовність особистості до творчого самовираження [8; 13]. У педагогічній площині творчий потенціал учителя визначається як професійно-особистісна якість, що забезпечує здатність до інноваційної педагогічної діяльності, створення нових підходів до навчання та виховання, а також ефективної взаємодії із здобувачами освіти. Він виступає ядром професійної компетентності педагога та визначає його готовність до саморозвитку і самовдосконалення.

З позицій гуманістичної психології (А. Маслоу, К. Роджерс) творчість є вищою формою самореалізації особистості, що забезпечує розкриття її внутрішніх можливостей. А. Маслоу підкреслював, що творчість є універсальною властивістю людини, яка може проявлятися на різних рівнях розвитку, але її реалізація значною мірою залежить від умов соціального середовища та системи освіти [6]. У цьому контексті освітній процес виступає ключовим чинником стимулювання або гальмування творчого розвитку майбутнього педагога. Вагомий внесок у розуміння творчого потенціалу зробили представники когнітивної та диференційної психології (Дж. Гілфорд, Е. Торренс). Дж. Гілфорд пов'язував творчість із дивергентним мисленням, яке характеризується здатністю генерувати різноманітні ідеї, знаходити нестандартні рішення та виходити за межі заданих алгоритмів. Е. Торренс розглядав творчий процес як поетапну діяльність, що включає усвідомлення проблеми, висунення гіпотез, їх перевірку та модифікацію [13].

Узагальнюючи вищезазначені наукові положення, доцільно виокремити такі структурні компоненти творчого потенціалу майбутнього педагога:

- мотиваційний компонент, що відображає внутрішню потребу в творчій самореалізації, інтерес до інноваційної педагогічної діяльності, прагнення до професійного саморозвитку;
- когнітивний компонент, який включає систему професійно-педагогічних знань, гнучкість мислення, здатність до аналізу, синтезу та генерації нових ідей;

- діяльнісний компонент, що визначає здатність до практичної реалізації творчих ідей у педагогічному процесі, використання інноваційних технологій навчання та педагогічної імпровізації;

- рефлексивний компонент, який забезпечує усвідомлення власної діяльності, її аналіз, оцінку результатів і корекцію професійної поведінки.

Таким чином, творчий потенціал майбутніх педагогів є не лише сукупністю наявних здібностей, а й динамічною системою, що постійно розвивається у процесі професійного становлення.

Важливо зазначити, що у сучасних умовах модернізації освіти особливого значення набуває впровадження інноваційних освітніх практик у систему професійної підготовки майбутніх педагогів. Це зумовлено необхідністю формування фахівця нового типу – мобільного, творчого, здатного до професійної адаптації, критичного мислення та ефективної діяльності в умовах постійних суспільних і технологічних змін. Саме тому інноваційні освітні практики розглядаються як один із ключових чинників розвитку творчого потенціалу майбутніх педагогів. Такий підхід спрямований не лише на засвоєння знань, а й на формування здатності до самостійного пошуку інформації, аналізу педагогічних ситуацій, прийняття нестандартних рішень та створення нових освітніх продуктів.

Як зазначає дослідниця С. Сисоева, інноваційні педагогічні технології спрямовані на стимулювання творчого мислення, розвиток дослідницьких умінь і формування готовності до інноваційної професійної діяльності [9]. У такому контексті освітній процес набуває характеру творчої взаємодії, у якій майбутній педагог не обмежується роллю виконавця навчальних завдань, а стає активним учасником конструювання власного професійного досвіду. Інноваційні практики створюють умови для моделювання реальних педагогічних ситуацій, розвитку професійної рефлексії та педагогічної імпровізації. Важливою особливістю інноваційних освітніх практик є їхня спрямованість на розвиток творчої самостійності студентів, формування навичок командної взаємодії та здатності до міждисциплінарного мислення. Вони стимулюють пізнавальну активність, підвищують навчальну мотивацію та сприяють переходу від пасивного засвоєння інформації до творчого перетворення знань у практичній діяльності [7].

Серед найбільш ефективних інноваційних практик у підготовці майбутніх педагогів виокремлюють:

- проектне навчання, яке орієнтує студентів на самостійне планування діяльності, пошук інформації та створення практично значущого результату. У процесі реалізації проектів формуються навички дослідницької роботи, відповідальність, ініціативність та вміння працювати в команді;

- кейс-метод, спрямований на аналіз реальних або змодельованих педагогічних ситуацій. Його використання сприяє розвитку аналітичного мислення, здатності приймати аргументовані рішення та застосовувати теоретичні знання у професійній практиці;

- проблемно-орієнтоване навчання, яке передбачає створення проблемних ситуацій і стимулює студентів до самостійного пошуку способів їх розв'язання. Такий підхід активізує критичне мислення, творчий пошук та пізнавальну самостійність;

- STEM/STEAM-підходи, що інтегрують знання з різних галузей науки, техніки, мистецтва та математики. Вони сприяють розвитку системного мислення, інноваційності та здатності застосовувати міждисциплінарні зв'язки у професійній діяльності;

- дизайн-мислення, яке орієнтує студентів на пошук креативних рішень через аналіз потреб користувачів, генерування ідей, моделювання та тестування педагогічних рішень. Ця практика формує гнучкість мислення, відкритість до інновацій та готовність до експериментування.

Особливе місце серед інноваційних практик посідають інтерактивні технології навчання. О. Пометун підкреслює, що інтерактивне навчання базується на активній взаємодії всіх учасників освітнього процесу та створює умови для розвитку критичного мислення, комунікативної компетентності й навичок співпраці [7]. Використання дискусій, тренінгів, рольових ігор, мозкових штурмів та групових форм роботи сприяє формуванню відкритості до нових ідей, уміння аргументувати власну позицію та ефективно взаємодіяти в колективі.

Отже, інноваційні освітні практики є важливим інструментом розвитку творчого потенціалу майбутніх педагогів. Їх впровадження у професійну підготовку забезпечує формування творчої особистості педагога, здатного до інноваційної діяльності, професійного саморозвитку та ефективного функціонування в сучасному освітньому просторі.

Відтак, на підставі вищезазначеного можна окреслити педагогічні умови, які забезпечують ефективний розвиток творчого потенціалу майбутніх педагогів у контексті інноваційних освітніх практик. Їх реалізація спрямована на формування здатності студентів до творчого професійного самовираження, педагогічного пошуку та впровадження інновацій у майбутній фаховій діяльності.

Першою важливою умовою є *створення інноваційного освітнього середовища*, яке забезпечує атмосферу відкритості, співпраці та творчої взаємодії. Таке середовище стимулює пізнавальну активність студентів, підтримує свободу педагогічного вибору, ініціативність та готовність до експериментування. У межах інноваційного освітнього простору майбутні педагоги отримують можливість апробувати нові методи і технології навчання, брати участь у творчих проєктах, дискусіях, тренінгах та міждисциплінарних формах роботи. Це сприяє розвитку креативності, гнучкості мислення та професійної мобільності.

Важливою педагогічною умовою є *інтеграція проєктної та дослідницької діяльності у процес професійної підготовки*. Залучення здобувачів освіти до проєктної роботи забезпечує практичну спрямованість навчання та формує

ISSN 2786-4952 Online

вміння самостійно розв'язувати професійні завдання. Дослідницька діяльність сприяє розвитку аналітичного мислення, здатності до педагогічного прогнозування, пошуку нестандартних рішень та критичного осмислення освітніх явищ.

Участь у наукових дослідженнях, підготовці творчих проєктів, розробці методичних матеріалів активізує творчий потенціал майбутніх педагогів та формує готовність до інноваційної професійної діяльності.

Не менш значущою умовою є *системне використання інтерактивних технологій навчання*. Інтерактивні методи забезпечують активну взаємодію між учасниками освітнього процесу, сприяють розвитку комунікативних умінь, критичного мислення та здатності працювати в команді. Використання дискусій, кейс-методу, ділових ігор, мозкових штурмів, цифрових платформ і collaborative-технологій активізує пізнавальну діяльність студентів, підвищує рівень їхньої самостійності та сприяє формуванню творчого стилю професійної діяльності.

Суттєве значення має також *розвиток педагогічної рефлексії* як здатності до усвідомлення й аналізу власної професійної діяльності. Рефлексія дозволяє майбутнім педагогам оцінювати ефективність власних дій, визначати професійні труднощі, коригувати способи взаємодії та вдосконалювати педагогічну майстерність. Рефлексивна діяльність формує потребу у професійному саморозвитку, самоосвіті та постійному творчому пошуку, що є важливою складовою інноваційної педагогічної діяльності.

Важливою умовою розвитку творчого потенціалу є *орієнтація на особистісно зорієнтоване навчання*, яке передбачає врахування індивідуальних особливостей, здібностей, інтересів і професійних потреб студентів. Такий підхід створює умови для самореалізації особистості, розвитку її творчої індивідуальності та формування внутрішньої мотивації до професійного вдосконалення. Особистісно зорієнтоване навчання сприяє становленню суб'єктної позиції майбутнього педагога, його здатності до самостійного прийняття рішень та творчого конструювання освітнього процесу.

Таким чином, зазначені педагогічні умови утворюють цілісну систему розвитку творчого потенціалу майбутніх педагогів. Їх комплексна реалізація забезпечує перехід від репродуктивного засвоєння знань до активної творчої діяльності, сприяє формуванню інноваційного мислення, професійної самостійності та готовності до впровадження сучасних освітніх практик у майбутній педагогічній діяльності.

Реалізація визначених педагогічних умов потребує використання таких методів і форм організації навчання, які забезпечують активне залучення студентів до творчої, дослідницької та практично орієнтованої діяльності. У контексті інноваційних освітніх практик особливого значення набувають методи, спрямовані не лише на засвоєння знань, а й на розвиток креативності, педагогічної ініціативності, здатності до самостійного прийняття рішень і професійного саморозвитку. Саме тому ефективний розвиток творчого

потенціалу майбутніх педагогів передбачає комплексне використання сучасних інтерактивних та діяльнісних форм навчання.

Серед найбільш результативних методів і форм роботи доцільно виокремити *тренінги креативного мислення та педагогічної імпровізації*, які сприяють розвитку гнучкості мислення, здатності генерувати оригінальні ідеї, швидко адаптуватися до нестандартних педагогічних ситуацій та знаходити творчі шляхи їх розв'язання. Такі тренінги формують навички комунікації, самопрезентації та емоційної взаємодії, що є важливими складовими професійної компетентності педагога.

Важливе місце у професійній підготовці займають *педагогічні майстерні*, які виступають простором творчого професійного зростання та практичного опрацювання інноваційних методик навчання. У межах педагогічних майстерень студенти мають можливість моделювати фрагменти освітнього процесу, апробувати авторські методичні розробки, здійснювати колективне обговорення педагогічних ситуацій та розвивати здатність до професійної рефлексії.

Суттєвий потенціал для розвитку творчих здібностей має *використання цифрових освітніх технологій та інтерактивних платформ*. Застосування цифрових інструментів, онлайн-сервісів, мультимедійних ресурсів і віртуальних освітніх середовищ сприяє активізації пізнавальної діяльності студентів, розвитку інформаційно-цифрової компетентності та формуванню навичок створення інноваційного освітнього контенту. Крім того, цифрові технології розширюють можливості для індивідуалізації навчання, творчої співпраці та реалізації міждисциплінарних проєктів.

Ефективною формою організації навчання є *інтерактивні лекції з елементами дискусії, проблемного викладу та аналізу педагогічних ситуацій*. Такий формат навчальної взаємодії забезпечує активне включення здобувачів освіти у процес осмислення навчального матеріалу, стимулює критичне мислення, здатність аргументовано висловлювати власну позицію та здійснювати педагогічний аналіз. Інтерактивна лекція трансформує студентів із пасивних слухачів в активних учасників освітнього процесу.

Особливу роль у розвитку творчого потенціалу відіграє *групова проєктна діяльність*, що передбачає спільне розв'язання професійно зорієнтованих завдань і моделювання реальних педагогічних ситуацій. Робота над проєктами сприяє розвитку відповідальності, навичок командної взаємодії, творчого планування та педагогічного прогнозування. У процесі такої діяльності майбутні педагоги навчаються інтегрувати теоретичні знання з практичним досвідом, розробляти інноваційні освітні продукти та презентувати результати власної діяльності.

Можна підсумувати, що комплексне застосування сучасних методів і форм навчання забезпечує формування творчої самостійності, інноваційного мислення, професійної мобільності та готовності майбутніх педагогів до ефективної діяльності в умовах сучасних освітніх трансформацій. Саме така організація

освітнього процесу створює підґрунтя для становлення творчої особистості педагога, здатного до постійного професійного вдосконалення та впровадження інновацій у практику освіти.

Висновки. Отже, у процесі дослідження встановлено, що творчий потенціал майбутнього педагога є складним інтегративним утворенням, яке поєднує мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний компоненти й визначає здатність особистості до творчої професійної діяльності, педагогічного саморозвитку та реалізації інноваційних підходів у сфері освіти. Його розвиток виступає важливою передумовою формування конкурентоспроможного фахівця, здатного ефективно діяти в умовах сучасних освітніх трансформацій. Доведено, що інноваційні освітні практики є одним із найбільш ефективних засобів активізації та розвитку творчого потенціалу студентів педагогічних спеціальностей. Використання проєктного навчання, кейс-методу, проблемно-орієнтованого навчання, інтерактивних технологій, STEM/STEAM-підходів і цифрових освітніх ресурсів забезпечує перехід від репродуктивного засвоєння знань до творчої, дослідницької та практично орієнтованої діяльності.

У ході дослідження визначено основні педагогічні умови ефективного розвитку творчого потенціалу майбутніх педагогів, серед яких: створення інноваційного освітнього середовища, інтеграція проєктної та дослідницької діяльності, системне використання інтерактивних методів навчання, розвиток педагогічної рефлексії та орієнтація на особистісно зорієнтований підхід у навчанні. Сукупність зазначених умов забезпечує активізацію творчої ініціативи студентів, розвиток критичного мислення, професійної самостійності та здатності до педагогічної імпровізації. Встановлено, що комплексне впровадження сучасних методів і форм навчальної діяльності сприяє формуванню готовності майбутніх педагогів до творчої професійної діяльності, інноваційного мислення та ефективного впровадження освітніх інновацій у практику сучасної школи. Це, своєю чергою, підвищує якість професійної підготовки педагогічних кадрів та забезпечує їхню готовність до безперервного професійного самовдосконалення в умовах динамічного розвитку освіти.

Література:

1. Андрущенко В. П. Філософія освіти: сучасні інтерпретації. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. 312 с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості : у 2 кн. Київ : Либідь, 2003. Кн. 1. 280 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ : Академвидав, 2012. 352 с.
4. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії. Київ : МАУП, 2000. 312 с.
5. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освіті. Київ : Педагогічна думка, 2011. 520 с.
6. Моляко В. О. Психологія творчої діяльності. Київ : Освіта, 2007. 158 с.
7. Пометун О. І. Інтерактивні технології навчання: теорія і практика. Київ : А.С.К., 2004. 192 с.
8. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти. Київ : Грамота, 2012. 504 с.

9. Сисоєва С. О. Інноваційні технології навчання у вищій школі. Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. 404 с.
10. Amabile T. M. *Creativity in Context*. Boulder : Westview Press, 1996. 317 p.
11. Boden M. A. *Creativity and Artificial Intelligence*. London : Routledge, 2020. 276 p.
12. Sysoieva S. O. Pedagogical creativity. Development of artistic and creative competence of teacher and student. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*. 2024. Vol. 80, № 3. DOI: 10.28925/2412-0774.2024.3.2.
13. Torrance E. P. *Creativity: Pedagogical Aspects of Development*. New York : McGraw-Hill, 1974. 320 p.

References:

1. Andrushchenko, V. P. (2020). *Filosofiiia osvity: suchasni interpretatsii* [Philosophy of education: modern interpretations]. Kyiv: NPU imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].
2. Bekh, I. D. (2003). *Vykhovannia osobystosti* [Education of personality] (Book 1). Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
3. Dychkivska, I. M. (2012). *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii* [Innovative pedagogical technologies]. Kyiv: Akademvydav [in Ukrainian].
4. Ziaziun, I. A. (2000). *Pedahohika dobra: idealy i realii* [Pedagogy of goodness: ideals and realities]. Kyiv: MAUP [in Ukrainian].
5. Kremen, V. H. (2011). *Filosofiiia liudynotsentryzmu v osviti* [Philosophy of human-centeredness in education]. Kyiv: Pedahohichna dumka [in Ukrainian].
6. Moliako, V. O. (2007). *Psykhologhiia tvorchoi diialnosti* [Psychology of creative activity]. Kyiv: Osvita [in Ukrainian].
7. Pometun, O. I. (2004). *Interaktyvni tekhnolohii navchannia: teoriia i praktyka* [Interactive learning technologies: theory and practice]. Kyiv: A.S.K. [in Ukrainian].
8. Savchenko, O. Ya. (2012). *Dydaktyka pochatkovoї osvity* [Didactics of primary education]. Kyiv: Hramota [in Ukrainian].
9. Sysoieva, S. O. (2016). *Innovatsiini tekhnolohii navchannia u vyshchii shkoli* [Innovative learning technologies in higher education]. Kyiv: Vydavnytstvo NPU imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].
10. Amabile, T. M. (1996). *Creativity in Context*. Boulder: Westview Press.
11. Boden, M. A. (2020). *Creativity and Artificial Intelligence*. London: Routledge.
12. Sysoieva, S. O. (2024). Pedagogical creativity. Development of artistic and creative competence of teacher and student. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*, 80(3). <https://doi.org/10.28925/2412-0774.2024.3.2>
13. Torrance, E. P. (1974). *Creativity: Pedagogical Aspects of Development*. New York: McGraw-Hill.

Дата першого надходження статті до видання: 09.05.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 21.05.2026